

(א) [נע' מוס' לעיל ו. ד"ה שבעה], (ב) [נ"ל מהו וגי' רי"ף ור"ש רבה בר רב הונא], (ג) לעיל מט', (ד) [ע"ד לעמוד הקודם], (ה) [ש"פ: כדן, (ו) [גיטין סט: (ז) [למקנן פי:]]

תורה אור השלם

1 בי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וכל בהמה לשמור ומת או נשבר או נשבה אין ראיה שבעת ימי תהיה בין שניהם אם לא שילח ידו במלאכת רעהו וְלֹקַח בעליו ולא ישלם: שמות כב ט י

2 למען תלך בדרך טובים וארחות צדיקים תשמר: משלי ב כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דדרו וכו' על כפיו ונתן שני דבין: (ב) ר"ה עד שלא וכו' אין בהם. נ"ב תמה דבפ' הובד דף מט מנזרח דיש בדברים משום ממוסי אמנה:

גליון הש"ס

גמ' בשלם פלגא. עין ב"ב דף סב ע"ב מוס' ד"ה איתמר:

הגהות הגר"א

[א] גמ' זיל אייתי ראיה. נ"ב גי' הרי"ף ור"ש ר"ה פשעט בה וע' במלחמות:

השובר את האומנין פרק ששי בבא מציעא פג.

עין משפט
נר מצוה

ואפי' במקום מדרון נמי. היאך נפטר בשבועה במקום שבני אדם רגילין להלך אל"כ מניח עדים: הינה דאיכא ראיה. במקום שעדים מרובין: נייסי ראיה. ולא יפטר בשבועה כאיסי ור' מאיר אית ליה נתקל אנוס הוא הלכך שומר שכן נמי פטור ודאיסי לית ליה: ה"ג ור' חייה בר אבה וכו' ולא גרסינן אלא. ומילתא דבפ"י נפשיה מתוך הא דרמינן לעיל דר"מ אדר' מאיר בנתקל ואמר ר' אלעזר מצברא וכו' ור' חייה בר אבה פליג אדר' אלעזר ואמר להיפטר בה ולקמיה מפשע מצי משתבע הא פשע: שאם אי אפס. פטורו מן המשלומין כשנתקל אין לך אדם וכו' שדואג שלא יכשל ותשכר: היכי משתבע. לרבי חייה בר אבה אליבא דר"מ הא ודאי פושע הוא: ואפס רבי יהודה. לאיפלוגי ולמימר נתקל לאו פושע הוא אלא קרוי לאונס ולפשיעה ודמי לגניבה ואצידה ותקנת חכמים אין כחן אלא האי כי דיניה והאי כי דיניה: (ז) אין גמרא כרבי מאיר. דשניהן פטורין בשבועה שמעמי אף אני ומיהו תמיה אני דבשאלתא שומר חנם משתבע ללא פשע דאנא בעלמא כר' יהודה צבירא לך דנתקל לאו פושע הוא ולא אנוס אלא שומר שכן כו': כנסתא. רחבה: זיזא. קורה היואל מן הכותל וצולטת לרשות הרבים: אייסי ראיה. ואינו נאמן בשבועה אלא בעדים: וזנייה לך. קניתי לך: וקניפו להו. החמילו: קלא איס להו. אימת החמילו ואכל מי היו ושל מי היו שמה שלך היו או קניתי חומץ בדמים פחותים ולא אכלך החמילו: דדרו באגרא. מוט כפוף באמנעו ונתנו על כפופו (ח) ונושא שני דבין: שני ראשיו ונושא בו משא כבד: משלם פלגא. פועל שקבל עליו להוליך חביות ממקום למקום ונשאם באותו מוט וכשר משלם פלגא: מאי טעמא נפש להו. ולא היה להטעינו לצדו: ווטרי להבי. וכיון דליתו ראוי לשני משאות דרך בני אדם להתחזק ולטוענו כלאחד הלכך דמי נמי לאונס: דדרו צדיגלא. עץ מפולל ברשא וקושר בו משא שני בני אדם ומכניס לאורו בין שני פללי ומוטל על צ' כתפיו וקורין אותו בלשון אשכנו גבלי'א ורשאו של מטה ארוך וכשעומד לפוש מניגו בקרקע: משלם כוליה. שפשיעה היא שהרבה במשא שני בני אדם: שקולאי. נושאי משאות ומצרו ליה שלא במקום מדרון ובפשיעה אי נמי צדיגלא: צדך טובים. לפני משורת הדין: וארחוס צדיקים טשמו. סיפיה דקרא הוא:

HebrewBooks.org © Mazonaim Publishers. No commercial use allowed.

השובר את הפועלי' ואמר להם להשכים ולהעריב. פי' ר"י נששכין סתמא ואמר להם אחר שהשכינן כבר להשכים ולהעריב אבל אם התנה מעיקרא הכל לפי תנאו: פועל

ואפילו במקום מדרון נמי התנה היכא דליכא ראייה אבל היכא דאיכא ראייה נתיי ראייה ונפטר דתניא איסי בן יהודה אומר אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם (א) הא יש רואה יביא ראייה ויפטר ור' חייה בר אבה א"ר יוחנן "שבועה זו תקנת חכמים היא שאם אי אתה אומר כן אין לך אדם המעביר חבית למקום היכי משתבע אמר רבא שבועה שלא בכוונה שברתיה ואתא ר' יהודה למימר שומר חנם ישבע נושא שכר ישלם האי כדיניה והאי כדיניה ואתא ר' אלעזר למימר אין גמרא כר"מ ומיהו תמיה אני אם יכולים זה וזה לישבע בשלמא שומר חנם משתבע שלא פשע בה אלא שומר שכר אמר משתבע כי לא פשע נמי בעי שלומי ואפילו שומר חנם נמי הא תינה במקום מדרון שלא מצי משתבע שלא פשע ואפילו במקום מדרון נמי הא תינה היכא דליכא ראייה היכא דאיכא ראייה נתיי ראייה ויפטר דתניא איסי בן יהודה אומר "אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם הא יש רואה יביא ראייה ויפטר ההוא גברא דהוה קא מעבר חביתא דחמרא בריסתקא דמחוזא ותברה בזיזא דמחוזא אתא לקמיה דרבא א"ל ריסתקא דמחוזא שכיהי בה אינשי זיל אייתי ראיה [א] ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי יוסבירא לן כוותיה ה' ההוא גברא דא"ל לחבריה זיל זבין לי ארבע מאה דני חמרא אול זבן ליה לסוף אתא לקמיה א"ל זביני לך ארבע מאה דני חמרא ותקיפו להו אתא לקמיה דרבא א"ל יארבע מאה דני חמרא תקיפי קלא אית לה למילתא זיל אייתי ראיה דמעיקרא כי מובנת להו חמרא מעליא הוה ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי יוסבירא לן כוותיה יאתקין רב חייה בר יוסף בסיכרא הני דדרו באגרא ואיתבר ג' נשלם פלגא מאי טעמא נפיש אחד ווטרי לתרי קרוב לאונס וקרוב לפשיעה בדיגלא משלם כולה רבה בר בר ג' חנן תברו ליה הגהו שקולאי חביתא דחמרא שקל לגלימיהו אתו אמרו לרב אמר ליה הב להו גלימיהו אמר ליה דינא הכי אמר ליה אין למען תלך בדרך טובים יהיב להו גלימיהו אמרו ליה עניי אנן וטרחינן כולה יומא וכפינן ולית לן מידי אמר ליה זיל הב אגרייהו א"ל דינא הכי אמר ליה אין וארחות צדיקים תשמור:

אתה אומר כן אין לך אדם המעביר חבית למקום היכי משתבע אמר רבא שבועה שלא בכוונה שברתיה ואתא ר' יהודה למימר שומר חנם ישבע נושא שכר ישלם האי כדיניה והאי כדיניה ואתא ר' אלעזר למימר אין גמרא כר"מ ומיהו תמיה אני אם יכולים זה וזה לישבע בשלמא שומר חנם משתבע שלא פשע בה אלא שומר שכר אמר משתבע כי לא פשע נמי בעי שלומי ואפילו שומר חנם נמי הא תינה במקום מדרון שלא מצי משתבע שלא פשע ואפילו במקום מדרון נמי הא תינה היכא דליכא ראייה היכא דאיכא ראייה נתיי ראייה ויפטר דתניא איסי בן יהודה אומר "אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם הא יש רואה יביא ראייה ויפטר ההוא גברא דהוה קא מעבר חביתא דחמרא בריסתקא דמחוזא ותברה בזיזא דמחוזא אתא לקמיה דרבא א"ל ריסתקא דמחוזא שכיהי בה אינשי זיל אייתי ראיה [א] ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי יוסבירא לן כוותיה ה' ההוא גברא דא"ל לחבריה זיל זבין לי ארבע מאה דני חמרא אול זבן ליה לסוף אתא לקמיה א"ל זביני לך ארבע מאה דני חמרא ותקיפו להו אתא לקמיה דרבא א"ל יארבע מאה דני חמרא תקיפי קלא אית לה למילתא זיל אייתי ראיה דמעיקרא כי מובנת להו חמרא מעליא הוה ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי יוסבירא לן כוותיה יאתקין רב חייה בר יוסף בסיכרא הני דדרו באגרא ואיתבר ג' נשלם פלגא מאי טעמא נפיש אחד ווטרי לתרי קרוב לאונס וקרוב לפשיעה בדיגלא משלם כולה רבה בר בר ג' חנן תברו ליה הגהו שקולאי חביתא דחמרא שקל לגלימיהו אתו אמרו לרב אמר ליה הב להו גלימיהו אמר ליה דינא הכי אמר ליה אין למען תלך בדרך טובים יהיב להו גלימיהו אמרו ליה עניי אנן וטרחינן כולה יומא וכפינן ולית לן מידי אמר ליה זיל הב אגרייהו א"ל דינא הכי אמר ליה אין וארחות צדיקים תשמור:

הדרן עלך השובר את האומנין

השובר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב ימקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב אינו רשאי לכופן במקום שנהגו לזון זיון לספק במתיקה יספק הכל כמנהג המדינה מעשה בר' יוחנן בן מתאי שאמר לבנו צא שכור לנו פועלין הלך ופסק להם מזונות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אם אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בלבד רבן שמעון בן גמליאל אומר לא היה צריך לומר הכל כמנהג המדינה: גמ' פשיטא לא צריכא דטפא להו אאגרייהו מהו דתימא אמר להו הא דטפאי לכו אאגרייכו אדעתא דמקדמיתו ומחשכיתו בהדאי קא משמע לן דאמרו ליה האי דטפת לן אדעתא דעברדינן לך עבדתא שפירתא אמר ריש לקיש פועל

אלה דברים ודברים אין בהם (י) משום ממוסרי אמנה דלילו משהחמילו לא תוכל לחזור: גמ' דטפא. הוסיף על שכן משאר פועלין: ככניסות

צו א מיי פ"ג מהל' שפירות הל' ב ועי' בהשנות ובמ"מ סמג עשין פט טושיע ח"מ סי' דט סעי' א:
ב [מיי' פ"ו מהל' גאלה הל"ג טושיע ח"מ סי' קפז סעי' א]:
צו ג מיי פ"ג מהל' שפירות הלכה א סמג טט טושיע ח"מ סי' דט סעי' א ותי' רעד סעי' בן ותי' ש"ה ס"א:
צו ד ה ו מיי פ"ב מהל' שפירות הל' ט סמג עשין ד טושיע ח"מ סי' קפז סעי' ב:
צו ז מיי פ"ג מהל' שפירות הל' ב סמג עשין פט טושיע ח"מ סי' דט סעי' ב:
א ח מיי פ"ט מהל' שפירות הל' א סמג עשין פט טושיע ח"מ סי' דט סעי' א:
ב ט מיי טושיע טט סעי' ב:
ג י מיי טט טושיע טט סעי' א:

לעני רש"י
גב"ל א. קלשון בכרמניה.

מוסף רש"י
צא ואמור להם כו'. שניה את בני לחור במתא עד שלא יתחילו במלאכה ולפסוק להם מזונות קלים (לעיל טט.).